

חגית בת-אליעזר

אהבה ואבן

■ זה היה בחורף עצירת הגשמים

שָׁרַב יוֹמֵי הַזֶּה אוֹתָהּ
וְאִזּוֹ הוֹפְעֵת בְּפָנַי -

נִפְלֵא מִכָּל תַּעֲתוּעֵי הַדְּמִיוֹן
אֶךְ הַגֶּשֶׁם לֹא בָא

כְּמוֹ שְׁנֵי עֲנָנֵי תְּשׁוּקָה
בְּמִרְחָק נִחְשֵׁי בְּרָקִים

עַל סֶף הַהֲתַגְשָׁמוֹת

■ אֶהְבֵּת אוֹתִי?

אֵינְנִי בְּטוֹחָה

אֲבָל כִּפְדֵת וְהַעֲרַכְתְּ אוֹתִי
וְרֵאִיתְּ בִּי חֲכָמָה וְטוֹב

לוֹ הִיָּה לִי הַגְּבֵהַ שְׁלָךְ
הַיִּיטִי מְכֻנָּת אֶת הַתְּנוּעָה

אֲשֶׁה גְבוּהָהּ בְּשַׁחֲרֹר

עוֹמְדַת בְּמִרְכּוֹ הַצְּמַת

עוֹצֵרַת אֶת הַתְּנוּעָה

וְנוֹתְנַת לְאִמְבּוּלָנֶס לְעִבּוֹר

אִמְבּוּלָנֶס - הָאוֹטוֹ הַלְבָּן שֶׁל הַתְּקוּהָה

לֹא יִדְעָתִי שֶׁהֵמוֹת

הוּא שְׁכֵנִי הַקָּרוֹב

■ הַפְּצַע הַנְּטוּעַ בִּי

פּוֹרַח וְרֹדֵם

נְסִיתִי לְגִנוֹב אוֹר לְשִׁנְיִנוּ

מֵאֵל הָאֶהָבוֹת הַקְּשׁוֹת

אֶתָּה אֵינְךָ

וְעֵיט הַנְּעֻגוּעַ מְנַקֵּךְ בְּפִפְעֵי

לִילָה וְיוֹם

■ דַּקְּתָ שְׁקֵט

מִקְשִׁיבָה

כָּאֵן הִיָּתָה

תְּנוּעַת שְׁפָתַיִם

יָדַיִם בְּהַתְּפַתְלָן

הַמִּית תְּקוּוֹת בְּהִירוֹת

מְשַׁמְרַת רָגַע

פָּרַח בֵּין דְּפֵי סֵפֶר הַיָּמִים

הַיָּם.

עוֹמְדַת בְּרוּחַ

אֶל הַקָּבֶר

אֶהְבֵּהּ וְאֶבֶן

■ קְרוּם אֲדָמָה דָּק

מִפְרִיד בֵּינֵינוּ

וְאֶתָּה מִתְּחַתִּיו

מִתְּחַת

לְקוֹ הַמִּינִימוֹם

שֶׁל הָאֶפְשָׁרִי

■ אֲנִי מְרַגֵּשָׁה

כְּמוֹ בְּשִׁיר הָאֲחֵרוֹן

אִזּוֹ מֵתָר לִי

אֲנִי שׁוֹבֵרַת

אֶת הַכְּלָיִם

הַחֲקִים

הַכְּלָלִים

וְדוֹרְכַת יַחְפָּה

עַל הַשְּׁבָרִים

הַקָּרְעִים

עַל הַתְּפָרִים הַנִּפְרָמִים

וְאוֹמְרַת רַק זֹאת:

לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁבַּע מִמָּךְ

לְעוֹלָם

לֹא אֲחַדֵּל מֵאֶהְבְּתִי אֵלֶיךָ

למדריד ולברצלונה, למלגה, לסאוטה הקרובה, הם נסעו לפריז, למרסיי ולניס, לקרקס, לגני יורק, הם נסעו לירושלים, לתל אביב, לנתניה ולאשדוד, אבל הייתי מזכיר להם את המלה בנשון והם כולם הגיבו בצורה מוזרה, מי כמבטל את עברו, מי כמקונן, מי כנוכר בדברים נפלאים, בסודות מופלאים שאיש אינו יודע, מי כנוכר בעוניו הגדול כאן ובפשטות שבחיים אלה, מי כנוכר בעושרו. אצל כולם היה מעין מקום בלתי נשכח, מבט שלא יפסיק להתבונן בהם כל חייהם, מבט של אם, של סבתא, מבט של בת או של ידד שהשאירו כאן, מבט של הבנה ושל חמלה, מבט של אושר, מבט של מלאות שאין לה סוף. כי אל תבין אותי לא נכון, נכדי שאולי קורא את זה עכשיו, אל תבין אותי לא נכון, החיים כאן לא היו קלים, הקשרים לא היו נטולי מתחים קשים, היו גם מלחמות, בעיקר מלחמת האזרחים הספרדית, שמאוד הורגשו כאן, מלחמת העולם ומלחמת השטרור המרוקאית, היה פחד תמיד שהמלך ימות ויהרגו את כולנו, היה פחד שהספרדים יתנהגו כמו בעבר, היה פחד, לא תמיד דיברנו עליו ולא תמיד היה איתנו, אך היה צל של גלות בכל צעדינו, אך כל הפחד הזה לא יכול היה לכסות ואף סייע להרגשת האחדות והשייכות שהיתה מנת חלקנו, שייכות לעם היהודי, אך גם לספרדים החדשים שהגיעו ושאת שפתם למדנו מהר מאוד, בהתחלה הם צחקו על הלדינו שבפינו, ואנחנו היינו אומרים להם שזו הספרדית של סרוונטס, אך מהר מאוד היינו מדברים ספרדית טוב מהם, רוצים להוכיח את יכולתנו, וזה לא היה קשה במיוחד לעבור מלדינו לקסטיינו, הם לפעמים אפילו צוחקים על האנדלוסים, ועל הספרדית שלהם, ובטח על כל הדרום-אמריקאים, שהם בכלל לא יודעים ספרדית לטעמם, הרגשנו שייכות אליהם, כמו בן דוד רחוק שבא לבקר, היתה גם איזו שפת סימנים שידענו, על אף ארבע מאות שנות הניתוק בינינו, הרי אני מניח שלפחות עשרים אחוז מן הספרדים שהגיעו היו צאצאים של מרנוס, אם ניקח בחשבון שעשרה עד עשרים אחוז מן האוכלוסיה בספרד שלפני הגירוש היו יהודים, ושרבים מהם התנצרו בשלבים אלה או אחרים, בזמן האחרון כשאני הולך לספרד ואני אומר לאנשים שאני מישראל, הם מנסים כולם להוכיח לי שאבא שלהם או סבא שלהם היה נקרא בכפר שלהם היהודי, הם מביאים כהוכחה את אפס, וזה לטעמם מאוד משכנע, ואני מאמין שרבים מהם צודקים, אך זה מצחיק שהם מתגאים בוה, יום אחד עוד יתגירו מיליון או שני מיליון ספרדים, זה נראה לי מאוד הגיוני, כי גם חמש מאות שנה לא מספיקות כדי למחוק את היהדות של מישהו, זה מזכיר לי את היהודים שלנו בישראל, את הרצון שלהם להיות כמו כולם, את הרצון לשכנע את כולם שרק בכך טמון הפתרון ליהדות, להפסיק להיות יהודים ולהתחיל להיות ישראלים, כאילו שהדבר הזה בכלל אפשרי, כאילו שמאות שנים יספיקו לעשות את זה, אפשר אולי להתנצר, להתאסלם, ואולי הנכדים ישכחו, כמו שזה קרה בכל ההיסטוריה, אך ברגע שאתה אומר יהודי, איכשהו זה יחזור כמו בומרנג, כמו הנין של טרוצקי שהתגיר ועבר לגור בקריית ארבע, או אלפי יהודים מתבוללים שנכדיהם הגיעו לשיבות, אבל גם היהודים של השיבות האלה ושל סמואל, גם הם נוקטים בגישה שלהיות יהודי זה ניגוד מוחלט להיות שייך לעולם, אחד שם את הקיר מצד אחד והשני שם את הקיר מצד שני, כמו הגרמני היהודי שלי שלימדתי אותו שנתיים ספרדית כאן והוא לא הצליח לדבר, להפסיק להרגיש גרמני, כל אחד הוא ענף ושייך לעץ ללא סיכוי להימלט ממנו, תמיד שאלתי את עצמי מה זה האדם הוא עץ השדה, עץ השדה ממש, ולא כתוב שהוא כמו עץ השדה, האדם הוא עץ ועץ בעצם לא יכול לזון ממקומו מבלי להיפגע, ובכל זאת עדיין אין לי תשובה על זה שהאדם הוא עץ השדה, אבל היהודים של ישראל לא היו כמו היהודים כאן, כמה שניסיתי למצוא קוי דמיון ביניהם נכשלת, רק שיהודים אין כבר כאן, הם בכל מקום חוץ מאשר כאן, מתגעגעים ומחפשים את מקומם בשדה בו העץ שלהם אינו מסוגל לצמות, או שהוא מצמיח פירות חסרי טעם ויפים, מקום בו האדמה פוריה רק לעצים אחרים, הם מסתובבים בעולם והעולם מסתובב איתם אך הם רחוקים מן האדמה.